

TeX ve LaTeX

TeX, bilimsel makale ve kitap gibi içinde karmaşık matematiksel formüllerin, tabloların, şekil ve resimlerin olduğu dokümanları üretmek için kullanılan bir dil ve derleyici sistemi. 1970'lerin sonunda Stanford'ın efsanevi hocası Donald Knuth, önce kendi kitaplarını (Fundamental of Algorithms) yazmak için geliştirdiği bu sistemi bilim dünyasına hediye etti. Leslie Lamport, çok fazla komuta kelimesi olan bu dili biraz daha yönetilebilir hale getirmek amacıyla LaTeX (Lamport-TeX'in kısaltılmış hali) dili ve derleyicisini üretti. Knuth'un TeX sistemini ısrarla kullanmaya devam eden kişiler bugün hala var, ancak Lamport'un çalışmalarıyla TeX sistemi çok geniş bir kitleye ulaşmış oldu. Benim de TeX ile tanışmam, LaTeX dili ve Lamport'un spiralli açık mavi renkli kitabı ile olmuştu zaten. İlk bir kaç makalemi (86-89 arası) AT&T araştırmacılarının geliştirmiş olduğu troff sistemi ile yazdıktan hemen sonra, LaTeX'e terfi oldum ve hatta geri dönüp eski makaleleri tekrar troff'dan LaTeX'e dönüştürdüm.

TeX ve LaTeX geliştirileli nerdeyse 30 yıl oldu. İnsanlar

**ÇETİN KAYA
KOÇ**

kullanmaya devam ediyor. Yayınevleri, bilimsel kuruluşların (IEEE, ACM, IACR) dergi ve konferansları sizden genellikle LaTeX doküman istiyor. Ancak farklı platformlar üzerindeki uyumsuzluklar, özellikle dokümana şekil veya re-

sim gibi şeyler embed etmek istediğinizde problemlere neden oluyor ve bunları çözmek çok vakit alıcı. Farklı platformlarda geliştirilen makaleleri tek bir platformda tekrar üretmek zorunda olan editörlerin vaktinin büyük bir ihtimalle yüzde otuzu böyle sorunları çözmeye harcanıyor (en azından benim için bu böyle).

TeX ve LaTeX prensip olarak bug-free yazılımlar. Burası doğru. Ancak kullanım zorluklarını aşmak için ortak bir çalışma platformu geliştirmek gerekli bence; örneğin Java üzerinde koşan ve kullanıcı arayüzü çok kolay olan bir platform çok başarılı olabilir. Ancak programcılar vakitlerini TeX üzerinde çalışan yeni Makrolar geliştirmek için değerlendirmeyi tercih ettiklerinden, elimizde şimdi binden fazla Makro var (detaylar için: www.tug.org). Sonuç olarak yeni bir Babil Kulesi yarattık galiba. Bence TeX'i ortak bir platforma taşıyarak yenilemenin zamanı çoktan geldi.

koc@cryptocode.net